

Aan de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Dalfsen, Hardenberg, Kampen, Ommen, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle
Postbus 10007
8000 GA Zwolle

Zwolle, 25 juni 2020

Betreft: Aandachtspuntenbrief Dagbesteding Beschermd Wonen Zorg in Natura (ZIN).

Geachte colleges,

Op 15 juni kwamen diverse leden van adviesraden, cliëntenraden en mensen met ervaringskennis bijeen om te spreken over Dagbesteding Beschermd Wonen ZIN vanuit cliëntperspectief.

Allereerst willen wij onze waardering uitspreken. De betrokkenen gaven aan dat het fijn is dat er mét inwoners/ cliënten gesproken wordt en niet óver hen.

U heeft ons enkele vragen voorgelegd. Hierop reageren we in deze aandachtspuntenbrief.

➤ **Herken je de inhoud van de rapportage? Waarom wel of waarom niet?**

De inhoud van de rapportage wordt herkend door de aanwezigen. De zorgorganisaties geven aan het belang van de cliënt steeds centraal te stellen. Voor de aanwezigen is dat het uitgangspunt. Zorgorganisaties leggen nu echter geen verantwoording af aan (centrum)gemeente(n) over de behaalde (inhoudelijke) resultaten en kwaliteit van de dagbesteding. Dit is zo afgesproken in de subsidiebeschikking. Hierdoor worden de mogelijkheden voor de gemeenten beperkt en sturen zij nu alleen op financiën.

De aanwezigen vinden dit niet wenselijk. We adviseren de (centrum)gemeente(n) te sturen op doelen en inhoudelijke resultaten van dagbesteding. Formuleer steeds tevoren met de cliënt de voorwaarden waaraan dagbesteding moet voldoen en welke doelen behaald moeten worden. Hierdoor verwachten we een hogere effectiviteit en een betere bijdrage aan het herstel van cliënten. Zorg daarbij voor duidelijke evaluatiecriteria waarbij de cliënt en (waar mogelijk) zijn naaste een duidelijke stem heeft.

Daarnaast spreken we liever over 'werk', in plaats van dagbesteding. Hieronder verstaan we dan school, vrijwilligerswerk, betaald werk en cursussen. Voor de leesbaarheid en herkenbaarheid blijven we in dit advies spreken over dagbesteding.

➤ **Wat moeten we in de toekomst vasthouden van de huidige regionale organisatie van dagbesteding beschermd wonen ZIN? Waarom?**

Houd op kleine schaal vast dat cliënten als het noodzakelijk is wel binnen de organisatie dagbesteding kunnen uitvoeren. Dit omdat er uiteraard cliënten kunnen zijn voor wie het (tijdelijk) wenselijk is om wonen en dagbesteding niet te scheiden. Dat hoeft zeker niet de traditionele dagbesteding te zijn, maar we zien graag dat er gezocht wordt naar creatieve mogelijkheden die een cliënt binnen een organisatie

zou kunnen doen en die passend zijn. Werk/dagbesteding vindt dus in principe altijd plaats buiten de organisatie. Mocht dit bij hoge uitzondering niet mogelijk of wenselijk zijn dan adviseren wij om dit alleen voor een korte termijn binnen de organisatie mogelijk te maken.

- **Wat kan beter veranderd worden in de huidige regionale organisatie van dagbesteding beschermd wonen ZIN? Waarom? En heb je op voorhand aandachtspunten voor deel 2 van de opdracht (waarin we tot een advies over verbetering van de organisatie in lijn met onze toekomstvisie en de decentralisatie komen)?**

Loskoppelen dagbesteding

De huidige organisatie lijkt niet aan te sluiten bij de transformatieopgave van beschermd wonen naar beschermd thuis. De koppeling tussen dagbesteding aan beschermd wonen leidt tot een aparte zuil in plaats van integraal aan te sluiten bij de lokale voorzieningen. Er is sprake van verantwoording op regionaal niveau, terwijl de afzonderlijke gemeenten vanaf 2021 een lokale verantwoordelijkheid hebben. Regionale verantwoording bemoeilijkt lokale sturing.

We adviseren om wonen en dagbesteding los te koppelen. Dit sluit beter aan bij de toekomstvisie van aansluiten bij het gewone leven en de eigen sociale omgeving.

We adviseren daarnaast om 'wonen' via de centrale toegang te organiseren en 'dagbesteding' via de lokale toegang. Op die manier kan er beter aangesloten worden bij wat lokaal beschikbaar is. De cliënt heeft dan meer keuzevrijheid, kan in eigen sociale omgeving actief worden/blijven en wordt niet ingeperkt door regelgeving in de regio.

Onderzoek vanuit cliëntperspectief of cliënten in de knel komen

Wel adviseren we daarbij om te onderzoeken vanuit cliëntperspectief of er cliënten zijn die in de knel komen wanneer dagbesteding en wonen van elkaar gescheiden wordt.

- **Wat vind je belangrijke (beleids)uitgangspunten of (lokale of regionale) beleidsdoelstellingen voor dagbesteding beschermd wonen ZIN? Waarom vind je dat?**

Ervaringsdeskundigen inzetten

Zet ervaringsdeskundigen in, die kunnen helpen begeleiden naar werk. Denk hierbij in andere werkvormen dan de 'standaard dagbesteding' die nu veelal voor handen is. Cliënten kunnen zich lokaal inzetten voor bijvoorbeeld een voetbalclub of zich inzetten voor medezeggenschap. Op die manier komen zij in aanraking met anderen en kunnen zij zichzelf ontwikkelen. Ervaringsdeskundigen kunnen vanuit hun eigen ervaring cliënten helpen én geven tegelijkertijd uitzicht dat er herstel mogelijk is.

Wederkerigheid

Zorg dat de wederkerigheid die verlangd wordt van een cliënt niet ten koste gaat van het individuele plan waarin staat wat de cliënt nodig heeft. Er mag wat verlangd worden van cliënten. Het is goed om geactiveerd te worden naar passende dagbesteding. Wij adviseren om duidelijk te omschrijven wat onder 'passend' wordt verstaan. Wij vinden het daarbij in elk geval van belang dat een cliënt er fysiek, sociaal, psychisch en financieel niet op achteruit gaat.

Werk, dagbesteding, scholing en vrije tijd

Wij zijn van mening dat de definitie van dagbesteding, werk, scholing en vrije tijd soms door elkaar loopt. We adviseren 'dagbesteding' breed te zien. Wanneer cliënten het gevoel hebben dat zij naar 'hun werk' gaan geeft dat vaak meer gevoel van eigenwaarde dan wanneer zij naar 'dagbesteding' gaan. Zowel

scholing als (onbetaald/ vrijwilligers) werk vinden wij een vorm van werk. Wij zien dagbesteding, scholing en werk als iets dat je buitenshuis doet. Vrijtijd daarentegen vindt regelmatig plaats binnen of vanuit de beschermde woonomgeving. Wij adviseren om de 'Academie naar zelfstandigheid' ook te zien als een vorm van dagbesteding. Hier leren cliënten in klein verband vaardigheden voor de toekomst. Denk aan leren koken, omgaan met financiën, voldoende bewegen en andere vaardigheden om zelfstandig te kunnen leven. Cliënten ontvangen dit buitenshuis. Het is een vorm van scholing.

Wij adviseren dat de client beloond/ gewaardeerd wordt voor hetgeen wat hij doet bij vrijwilligerswerk. Dit hoeft geen salaris te zijn maar bijvoorbeeld een kerstpakket of een etentje. Op deze manier heeft de client het gevoel bij de organisatie te horen. Zorg dat bij vrijwilligersorganisaties een vrijwilligersbeleid is waaruit blijkt dat de vrijwilliger wordt gewaardeerd. Zij stoppen vaak hun ziel en zaligheid in het vrijwilligerswerk en dikwijls is het één van de weinige contacten die zij hebben naast hun familie en begeleiding.

Vervoer

Heb daarbij aandacht voor vervoer. Vaak kunnen cliënten zelf naar werk, dagbesteding en gebruik maken van eigen vervoer of ov. Soms moeten zij dit leren en is begeleiding nodig. Daar moet specifiek aandacht voor zijn vanuit de professionele begeleiding en gebruik gemaakt worden van het lokale (vrijwillige) aanbod op dat gebied. Soms kost het geld om op de bestemming te komen. Zoals gezegd moeten cliënten er financieel niet op achteruit gaan wanneer zij een vorm van dagbesteding volgen. Geld moet geen belemmering zijn om mee te kunnen doen in de samenleving.

➤ **Wat moeten we absoluut meenemen in ons advies? En wat juist niet?**

Trajectbegeleiders Beschermd Wonen

Begeleiding is essentieel. Wij adviseren om lokale trajectbegeleiders Beschermd Wonen aan te stellen, die weten welk aanbod van werk of dagbesteding er in de lokale gemeente of regio is. Op dit moment helpt een persoonlijk begeleider een cliënt om passende dagbesteding te vinden. Hij of zij moet dan telkens 'een wiel uitvinden' als het gaat om passende dagbesteding en wat er mogelijk is. Deze begeleider weet veel over de begeleiding en moet de relationele sfeer bewaken. Echter is het afhankelijk van de persoonlijk begeleider hoe de cliënt wordt begeleid richting vrijwilligerswerk. Een trajectbegeleider weet echter welk aanbod er lokaal of regionaal is en heeft een andere taak waardoor de persoonlijke relatie minder bewaakt hoeft te worden. Daardoor kan deze soms strenger optreden in het belang van de activatie van de cliënt. Daarnaast bestaat de trajectbegeleiding ook uit gesprekken die de trajectbegeleider houdt met de client om te peilen of het vrijwilligerswerk nog aansluit bij de behoeften en om te interveniëren bij problemen.

Daarnaast hebben we in deze notitie al diverse andere adviezen gegeven.

Mocht onze aandachtspuntenbrief aanleiding geven tot vragen dan zijn wij graag bereid deze brief toe te lichten.

Namens de voorzitters van de adviesraden
Aljona Wertheim
Voorzitter Participatieraad Zwolle